

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

A Model for Developing Academic Leadership which Promote Learning with Information Technology in Basic Education Institutes

สุพจน์ ศรีบุญพงษ์ และ พลศักดิ์ โพธิ์ศรีทอง

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนารูปแบบตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการพัฒนารูปแบบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิธีการวิจัยมี 3 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ วิธีการ เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นำมากำหนดเป็นร่างของรูปแบบ ขั้นตอนที่ 2 นำร่างรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ โดยใช้หลักการของเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) จำนวน 2 รอบ ต่อจากนั้นผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอร์ไทล์ ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ผลวิจัยพบว่า (1) รูปแบบมีจำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนาการจกระบวนกรเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา และด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ (2) ผลการตรวจสอบความสอดคล้อง และความถูกต้องของรูปแบบจำนวน 6 ด้าน พบว่ามีความสอดคล้อง และความถูกต้องทุกข้อ (3) ผลการตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบพบว่า ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ทั้งโดยรวม รายด้าน และรายข้ออยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำทางวิชาการ, เทคโนโลยีสารสนเทศ

Abstract

The purposes of this research were to develop and examine suitability and feasibility of academic leadership development which promote learning with Information Technology in Basic Education Institutes. The research process was undertaken into 3 steps: (1) examine the concept, theory, principles and methodologies for drafting the model, (2) the proposed model was examined by experts using delphi technique. The data were analyzed by using statistical technique i.e. median and Interquartile range, (3) examine the suitability and feasibility of the model. The findings were as follows: (1) Academic leadership

for teachers promoting learning with information technology in Basic Education Institutes consisted of 6 aspects: curriculum development, learning process development, educational media innovation and technology development, learning resources development, internal supervision in educational institutes and achievement motivation; (2) The result from the examination of the consistency and accuracy of 6 aspects of the academic leadership for teachers promoting learning with information technology from experts as well as component variables found that every aspect and variables were consistent and accurate. (3) The result from the examination of the suitability and feasibility of the model academic leadership for teachers promoting learning with information technology found that the suitability and feasibility for the overall aspect, each individual aspect and its components item were at high level.

Keywords: leadership, academic leadership, information technology

ความนำ

ปัจจุบันทั่วโลกให้ความสำคัญกับการลงทุนทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology--ICT) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา จนเกิดความแตกต่างระหว่างประเทศที่มีความพร้อมทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กับประเทศที่ขาดแคลนที่เรียกว่าการแบ่งแยกทางดิจิทัล (digital divide) ในขณะเดียวกันประเทศทั่วโลกต่างมุ่งสร้างสังคมใหม่ให้เป็นสังคมที่ใช้ความรู้เป็นฐาน (knowledge-based society) จนเกิดความแตกต่างระหว่างสังคมที่สมบูรณ์ด้วยความรู้กับสังคมที่ด้อยความรู้ในยุคของการปฏิรูปการศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพของคน เพื่อให้คนไปช่วยพัฒนาประเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จึงเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพสูงในการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา เช่น ช่วยนำการศึกษาให้เข้าถึงประชาชน ส่งเสริมการเรียนรู้ต่อเนื่องนอกระบบโรงเรียน และการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ช่วยจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารและจัดการ ช่วยเพิ่มความรวดเร็วและแม่นยำในการจัดทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล การเก็บรักษา และการเรียกใช้ในกิจกรรมต่างๆ ในงานจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยการเรียนการสอน แต่การให้ความสนใจกับการใช้เทคโนโลยีช่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนอาจมีการหลงทางได้ หากผู้บริหารสถานศึกษา

ยึดถือการมีเทคโนโลยีในสถานศึกษาเป็นจุดหมายปลายทาง แทนที่จะยึดถือผลการเรียนรู้เป็นจุดหมาย เห็นได้จากการที่สถานศึกษาบางแห่งมีการประชาสัมพันธ์ถึงความพร้อมทางระบบคอมพิวเตอร์ มีเครือข่ายเชื่อมโยงกับอินเทอร์เน็ต เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีและมีโอกาสใช้ได้เต็มที่ แต่ในบางสถานศึกษา ผู้เรียนอาจใช้เทคโนโลยีไม่คุ้มค่า ขาดเป้าหมายในการเรียนรู้สาระสำคัญตามหลักสูตรวิชาต่างๆ และขาดโอกาสในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนากระบวนการทางปัญญาอย่างแท้จริง

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศว่าเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการศึกษา จึงได้ออก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 หน้า 6-7, 26-27, 33, 37-38) ดังมีรายละเอียดดังนี้ ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศต่อการศึกษา การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนและการจัดการศึกษาที่ให้สังคมมีส่วนร่วม ตามแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ฉบับที่ 2) ของประเทศไทย พ.ศ. 2552-2556 (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารร่วมกับ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2552, หน้า 4-2) ประเทศไทยเป็นสังคมอุดมปัญญา (Smart Thailand) ด้วยไอซีที มีการพัฒนาและใช้ไอซีที อย่างชาญฉลาด

สู่แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545-2559 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 3-4, 11) ด้วยแผนยุทธศาสตร์เพื่อปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม มุ่งเน้นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคม สร้างความสำเร็จจากความร่วมมือ นำแผนการศึกษาสู่การปฏิบัติในทุกระดับ แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2550-2554

การบริหารการศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์จากไอซีทีในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาได้เต็มศักยภาพ มีสมรรถนะตามมาตรฐานสากล เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการทางการศึกษา และข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ที่กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ เพิ่มโอกาสทางการศึกษาสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อศึกษานำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการศึกษาให้รวดเร็วขึ้น จึงถือเป็นหน้าที่สำคัญของโรงเรียนที่ต้องใช้ไอซีทีเพื่อพัฒนาการศึกษา พัฒนาค้นให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก เปิดโลกแห่งการเรียนรู้ที่ไร้ขีดจำกัด เชื่อมโยงเครือข่ายทั่วโลก เครือข่ายการเรียนรู้ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงความรู้ได้ดียิ่งขึ้นและเข้าถึงได้โดยตรงไม่ถูกผูกขาดด้วยระบบโรงเรียน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองโดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา สถานที่ และกับใคร (anytime, anywhere anyone)

ครูเป็นปัจจัยหลักอย่างหนึ่งในการที่จะนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ เนื่องจากครูต้องเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง โรงเรียนที่มีครูอายุค่อนข้างสูงส่วนมากมักมีปัญหา เพราะครูกลุ่มนี้ไม่ค่อยชอบการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ถ้าจะให้เรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ อาจทำให้ครูบางคนไม่ชอบหรือบางคนอาจจะปฏิเสธไปเลย และหากจะให้ครูเหล่านี้ไปอบรมคอมพิวเตอร์ ครูก็จะไม่ค่อยอยากไปโดยอ้างเหตุผลต่างๆ นานา เช่น แก่แล้วสายตาไม่ดี มีภาระด้านครอบครัว กำลังจะลาออกแล้ว เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ การนำนวัตกรรม

และเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้าไปใช้ในโรงเรียนที่มีครูอายุมาก ๆ จึงค่อนข้างจะมีปัญหา บางครั้งเทคโนโลยีอาจจะไปสร้างปัญหาให้แก่ครูแทนที่จะไปแก้ปัญหาและช่วยพัฒนางาน นวัตกรรมทางด้านสื่อการสอนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง สื่อที่นักเรียนจับต้องได้หรือสามารถทำด้วยตนเองจะช่วยให้ให้นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น เช่น อาจใช้คอมพิวเตอร์เพื่อให้นักเรียนเรียนศิลปะโดยการวาดรูป หรือให้ออกเสียงในการเรียนภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศในกรณีที่นักเรียนอ่านหนังสือออกแล้ว นอกจากนี้นักเรียนยังสามารถค้นหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตเพื่อทำงานส่งครูหรือสามารถใช้ซอฟต์แวร์บางตัวในการฝึกประสบการณ์เพิ่มจากชั้นเรียนได้สำหรับสถานศึกษาที่สอนในระดับมัธยมศึกษา เนื่องจากเด็กวัยนี้กำลังอยากรู้อยากเห็นและอยากพิสูจน์ความสามารถของตนเอง การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาใช้จะเป็นการเสริมประสบการณ์ที่ดียิ่ง อินเทอร์เน็ตที่นำมาใช้ในโรงเรียนจะช่วยให้ นักเรียนค้นหาความรู้เพิ่มเติมทั้งที่เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนและสิ่งที่เขาอยากรู้เองได้ อินเทอร์เน็ตส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม ระบบ e-Learning จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจในสิ่งที่พวกเขายังไม่เข้าใจขณะที่เรียนในห้องเรียนเพิ่มขึ้น

หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งมีหลักการสำคัญที่เน้นให้ผู้เรียนทุกคนเกิดทักษะและมีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาศักยภาพแห่งตนให้ก้าวสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ได้อย่างสง่างาม การฝึกทักษะการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ ทั้งกระบวนการคิดและความสามารถในการเรียนรู้ที่จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้กับผู้เรียน ตั้งแต่ ความสามารถในการคิด ความสามารถในการวิเคราะห์และความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 ที่ระบุไว้ว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และ

มีวิสัยทัศน์ ทั้งนี้ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิรูปการเรียนรู้จำเป็น ต้องสอดคล้องกับ ความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง การฝึกปฏิบัติ การคิดเป็น การทำเป็น และมีทักษะ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การที่ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมส่งผลต่อ การทำงาน ความสามารถในการดำรงชีวิต รู้จักดำรงตน อยู่ได้ในทุกสภาวะการณ์ ทั้งนี้การปฏิรูปการเรียนรู้ ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศจะสนับสนุนความสามารถ ด้านความคิดของมนุษย์ ซึ่งเป็นผลจากกลไกของสมอง ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และเป็นไปตามธรรมชาติ ผลของการใช้ความคิดจะแสดงให้เห็นได้ในลักษณะของ การสรุปเป็นความคิดรวบยอด การจำแนกความแตกต่าง การจัดกลุ่ม การจัด ระบบ การแปลความหมายข้อมูล และการสรุปอ้างอิง การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของ ข้อมูลนั้น ซึ่งอาจเป็นความจริงที่สัมผัสได้หรือเป็นเพียง จินตนาการที่ไม่อาจสัมผัสได้ สมองจึงควรได้รับการ ฝึกฝนและพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

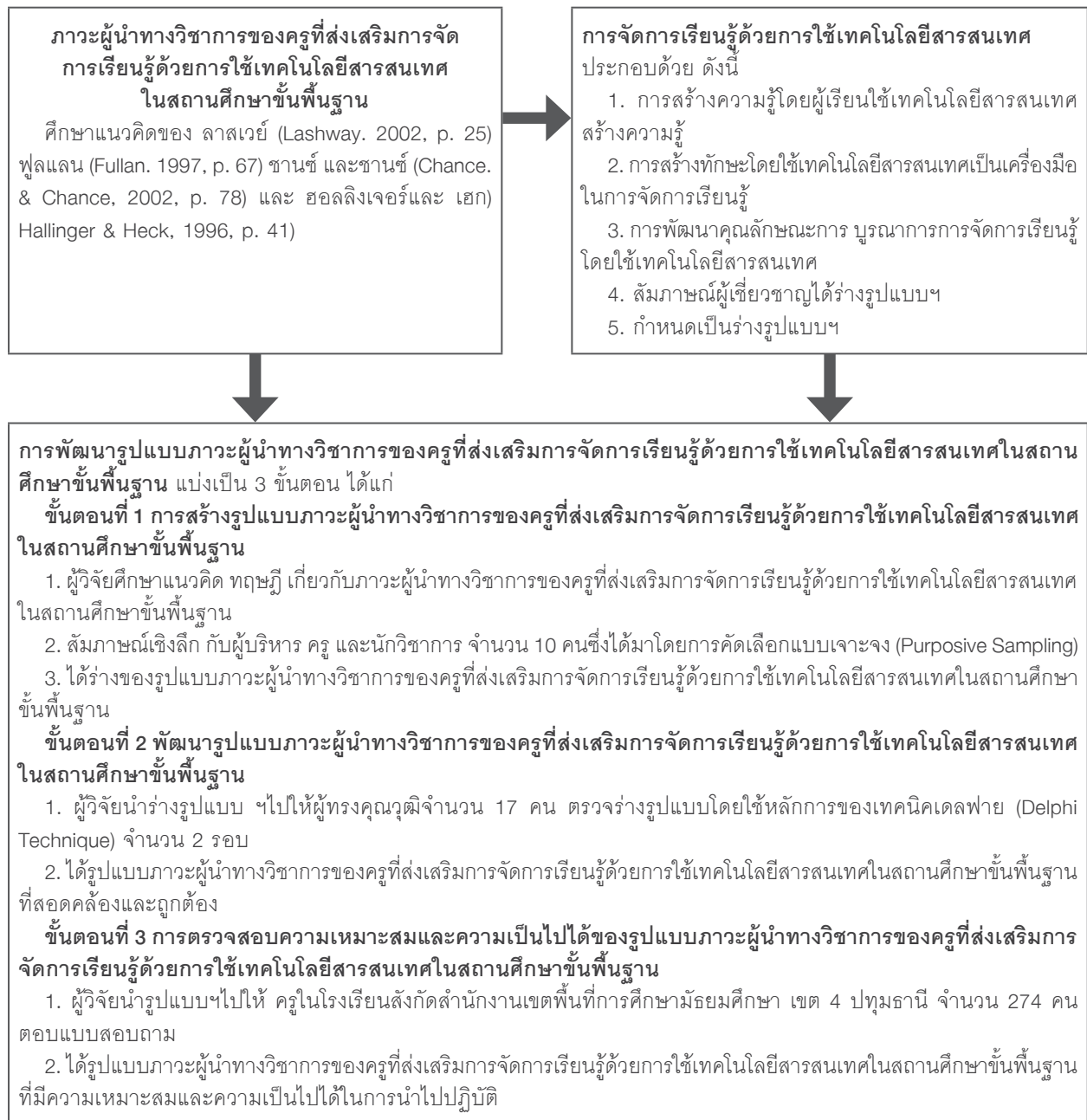
ขณะเดียวกันผู้มีบทบาทสำคัญที่ทำให้การ ปฏิรูปการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ คือ ครู โดยเฉพาะ ถ้าครูมีภาวะผู้นำทางวิชาการแล้วการทำงานจะประสบ ผลสำเร็จตามเป้าหมาย และที่สำคัญภาวะผู้นำทาง

วิชาการ นับว่ามีความสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิด ผลสัมฤทธิ์สูง โดยที่การมีภาวะผู้นำทางวิชาการของครู จะประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร การจัดกระบวนการ เรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการ ศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การให้การนิเทศภายใน สถานศึกษา และการมุ่งผลสัมฤทธิ์ Hallinger & Heck, 1996, p. 41) โดยเฉพาะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ เน้นการยก ระดับการเรียนรู้ของนักเรียนจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียน ประสบผลสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายการศึกษา เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทาง วิชาการของครูที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อประเมินความเหมาะสม และความ เป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ของครูที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ขั้นตอนและวิธีศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สร้างรูปแบบของภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา แหล่งเรียนรู้ การนิเทศและการมุ่งผลสัมฤทธิ์

ตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี

สารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีวิธีวิจัยและกระบวนการวิจัย โดยนำร่างรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และนำมาวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ตอนที่ 3 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 1 ประกอบด้วย ครู และนักวิชาการ จำนวน 10 คน

ตอนที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 ท่านในการตรวจสอบเครื่องมือ

ตอนที่ 3 ประกอบด้วย ครู จำนวน 274 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ และนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (cronbach's alpha coefficient)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 1 และตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ส่วนตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยสร้างตามแนวทางของลิเคิร์ต

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ความถี่ หาค่าร้อยละ สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่น 98.15

สถิติที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ค่าคะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยสามารถสรุปผลวิจัยได้ ดังนี้

1. รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รูปแบบที่มีองค์ประกอบทั้งหมด 6 ด้าน ดังนี้

1.1 การพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ครูร่วมพัฒนาวิสัยทัศน์ของโรงเรียนโดยเน้นหลักสูตรที่ให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสร้างความรู้ ครูสนับสนุนพันธกิจตามวิสัยทัศน์ เพื่อนำไปสู่การมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนรู้ ครูสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสร้างความรู้ ครูมีส่วนร่วมในการบูรณาการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในหลักสูตร โดยเน้นการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ครูจัดลำดับความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรที่เน้นการสร้างทักษะด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ครูมีการกำกับและประเมินการนำหลักสูตรไปใช้ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1.2 ด้านการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน และสอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง บูรณาการการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ และสร้างความรู้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยบูรณาการคุณธรรมและจริยธรรมลงในเนื้อหาการเรียนการสอน ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยส่งเสริมสนับสนุนจัดสถานการณ์ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตาม

มาตรฐาน ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและสร้างทักษะโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครูจัดกระบวนการเรียนรู้ ผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน และบูรณาการการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เน้นการฝึกปฏิบัติ ให้คิดเป็น ทำเป็น และสร้างทักษะการฝึกปฏิบัติ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1.3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ได้แก่ ครูเลือกและจัดหาสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยี โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการจัดระบบ ครูเลือกสรรสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา คำนึงถึงองค์ประกอบในการเลือกสื่อ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ ครูวางแผนการผลิตและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาร่วมกับนักเรียน และพัฒนาทักษะ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ครูพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาตามหลักวิชาการและพัฒนาทักษะ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาในการสืบค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ในการพัฒนาตนเอง โดยใช้วิธีการต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และสร้างความรู้โดยผู้เรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ครูสามารถประยุกต์สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ

1.4 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ครูมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อสร้างความรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจัดระบบ ครูศึกษาหลักสูตร ความต้องการของตนเองและนักเรียน เพื่อนำมากำหนดเป็นแหล่งเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ครูร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ครูวางแผนร่วมกันระหว่างผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ เพื่อบูรณาการการใช้แหล่งการเรียนรู้ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1.5 ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ได้แก่ ครูแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปฏิบัติงานร่วมกันและพัฒนาทักษะการทำงาน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ครูให้คำปรึกษาแนะนำ เพื่อพบปะกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ สร้างความรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ครูเข้าร่วม การอบรม ประชุม และสัมมนาเพื่อหาความรู้เพิ่มเติมในวิชาชีพ และเพิ่มพูนความรู้อย่างต่อเนื่อง โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ครูระดมความคิด เพื่อหาข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาและค้นหาข้อมูลใหม่ ๆ จากสมาชิกของที่ประชุม และเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ๆ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ครูสาคิการสอนทั้งในหรือนอกสถานศึกษา เพื่อสร้างทักษะการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1.6 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ได้แก่ ครูมุ่งเน้นผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้โรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ ครูปรับปรุงผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้ทุกคนมีส่วนร่วม โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ครูปรับปรุงการทำงาน ใช้วงจรคุณภาพปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ครูปรับปรุงผลงาน เน้นการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสร้างความรู้ ครูมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ และพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ครูใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด และสร้างทักษะโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้

การอภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร ที่นับว่าสำคัญ ได้แก่ ครูร่วมพัฒนาวิสัยทัศน์ของโรงเรียนโดยเน้นหลักสูตรที่ให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสร้างความรู้ ทั้งนี้เพราะเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจแก่ผู้เรียนในการเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนและ

ตอบสนองความต้องการการทำท่าย ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และกำหนดเป้าหมายในอนาคต ช่วยในการประเมินผลสู่ความเป็นมาตรฐาน ทั้งความรู้ สติ ปัญญา นิสัย ความคิด คุณธรรม

1.2 ด้านการพัฒนาระบบการวัดประเมินผล เพราะ การพัฒนาระบบการวัดประเมินผล ทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ทำให้ครูช่วยเหลือแนะแนวนักเรียนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการให้กำลังใจ ให้ความรักและความเอาใจใส่ด้วย (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2542, หน้า 53-54)

1.3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา องค์ประกอบของรูปแบบที่สำคัญ ได้แก่ ครูเลือกและจัดหาสื่อการเรียนการสอน และเทคโนโลยีโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการจัดระบบ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2544) สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษานับว่ามีความสำคัญ และครูสามารถนำมาพัฒนาเพื่อใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ทุกแห่งหน

2. ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นถึงความเหมาะสม ความสอดคล้องของรูปแบบอยู่ในเกณฑ์เหมาะสม ถูกต้องสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่สร้างขึ้นเป็นรูปแบบที่มีความสำคัญต่อวิชาชีพครู สามารถนำไปประยุกต์ให้สอดคล้องกับบริบทของความเป็นครูได้เป็นอย่างดี

ผลวิจัยสอดคล้องกับ เบญจพร แก้วมีศรี (2545) ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้นำในแต่ละบทบาทมีจำนวน 40 ท่าน

3. ครูมีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่สอดคล้องกับ (นิรมล ศตวุฒิ และคณะ, 2546, หน้า 11) และ สมร ปาโท (2555) การพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นเรื่องสำคัญของครูที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจำเป็นต้องใส่ใจเป็นอย่างดี เพราะการพัฒนาหลักสูตร เป็นหน้าที่ที่ครูจะต้องดำเนินการร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาในเชิงพุทธรณิและสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงพัฒนาภาวะผู้นำให้เกิดประสิทธิภาพ
2. ควรศึกษารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในหน่วยงานอื่นๆ
3. ควรศึกษารูปแบบภาวะผู้นำแบบใหม่ๆ เช่น ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ภาวะผู้นำคุณภาพ หรือภาวะผู้นำเชิงบูรณาการ เป็นต้น เพื่อนำมาปรับปรุงภาวะผู้นำด้านการศึกษาให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารร่วมกับกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2552). *แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ฉบับที่ 2) ของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- นิรมล ศตวุฒิ และคณะ. (2546). *การเขียนเอกสารวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เบญจพร แก้วมีศรี. (2545). *การนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2539). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ ฯ ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544). *การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแนวคิดวิธีและเทคนิคการสอน 1*. กรุงเทพมหานคร: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมเนจเม้นท์.
- สมร ปาโท. (2555). รูปแบบการพัฒนภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นมืออาชีพสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย*, 6(1), 99-109.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- Chance, P.L. & Chance, E.W. (2002). *Introduction to Educational Leadership & Organizational Behavior: Theory Into Practice*. New York: Eye on Education.
- Fullan, M., & Hargreaves, A. (1997). *What's worth fighting for in your school?* (2nded.). New York: Teachers College Press.
- Hallinger, P. & Heck, R. (1996). Reassessing the principal's role in school effectiveness: A review of the empirical research, 1980-1995. *Educational Administration Quartelry*, 32(1), 5-44.
- Lashway, L. (2002). Developing Instructional Leaders. *ERIC Digest* 160 (July), Clearinghouse on Educational Management, University of Oregon.

